

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej. Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 2 goldinarja.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XVIII.

V Celovcu, 10. avgusta 1899.

Štev. 22.

Kmetje zavarujte sebe in svoje posle!

1. Revščina.

Od hiše do hiše hodita starček in starka prosit kruha. Dasi je mraz ali dež ali vročina pasjih dnij, glad ne pusti počivati. Trudne so noge in trde, roka trepeče, siva glava se je nagnila v tla, kakor da bi jo revščina popolnoma hotela potlačiti v prah. Obleka je razcapana in po šivih se skrivajo snežnobele uši. Prideta h kmetu prosit prenočišča, in če je kmet usmiljen, jima dá prostora tam za durmi, kjer leži pes, in jima dá slame v hlev, da si ogrejeta otrple ude. A gospôski ljudje niso tako usmiljeni; tja ušivi berač ne sme, in marsikteri gospôski kmet ga tudi odganja s praga, češ: idi drugam, boš že kje našel prostora — drugam, ko se je že zmračilo in ko mu nikdo ne pové kam? Bolesno se mu oklenejo suhi prsti starega moleka in trepeče ustnice molijo: „daj nam danes naš vsakdanji kruh“ — akoravno je videti, kakor da bi Bog sam bil pozabil na reveža berača.

Kdo pa je ta stavec, ta starka? Nekdaj je bil čvrst hlapec, ali bila je rudečelična dekla, morebiti je kak obnemogel gospodar, ali človek, ki so ga drugi spravili ob premoženje.

Vsaj so sami krivi, mi morebiti porečeš, poglejte jih ob nedeljah, kako zapravljajo zaslužek, in ko mine leto, še obleke ni, in dekleta, glej njihovo prevzetnost, nobena ruta ni lepa dosti, nobeno krilo dosti dragoceno, véasi so imeli posli denarja, dandanes pa zapravijo vse.

Morebiti, da so nekateri sami krivi, a ne vsi. Pred nekimi dnevi šel sem v Gosposveto. Na potu od železnice gor k cerkvi me naprosi nek berač za milodar. Za menoj pa je hodil mož v hlapčevski obleki, ki je zdaj pristopil k meni, češ: gospod, ta človek darú ni vreden, a glejte drugega, ki tam sedi, ta je bil hlapec, priden kot malo drugih; prihranil si je bil pri tisoč goldinarjev; posodil jih je pa nekemu kmetu, ki je vse, in tudi hlapčevo last zapravil.

Truditi in mučiti se ves čas življenja in nazadnje umreti kje na potu ali v kaki parmi, ali to ni žalostno? Dà, žalostno in — vnebovpijoči greh je; delavec tega ni zaslužil. Ne pravimo, da so ljudje sami krivi, krivi so tisti, ki so jih tako na-

učili. In če bi bili sami krivi, jih vendar ne smemo prepuščati revščini, marveč moramo zanje storiti, kar je v naših močéh. Posebno važno je za kmete, da se v tej reči kaj ukrene. Naši župani vedó, kako se od leta do leta množijo stroški za uboge, in kmetje čutijo, kako naraščajo občinske doklade. Zato lahko rečemo: ljudi oskrbeti za starost, je jedno najvažnejših socialnih vprašanj.

2. Naši posli.

Da vsi kmetje tožijo zavoljo poslov, mi ni treba našim bralcem praviti; vse gre v mesto, k železnici, k stavbam služiti, posebno pa jih napeljujejo vojaška leta na pot v tujino. Oče in mati sta čakala na otroke, da jima pomagajo pri delu, a ko sinovi odrastejo, zdi se jim tuji kruh boljši od domačega, in ko stara dva zatisneta oči, se dom prodá ali dá v najem, sin pa je rajši v mestu hlapec, kakor doma gospodar.

Zraven drugih vzrokov tudi tu uspešno vpliva na propad kmečkega stanu. Kako propadamo, nam kažejo sledeče številke:

	leta 1869.	leta 1890.	torej
Na Zgornjeavstrijskem	1172	712	— 460
„ Predarelskem . . .	1677	1000	— 677
„ Štajerskem . . .	1319	921	— 398
„ Koroškem . . .	820	764	— 46
„ Goriškem . . .	1219	1021	— 198
„ Istrskem . . .	1265	1249	— 19
„ Dalmaciji . . .	1420	1316	— 104

Na Kranjskem se je baje število pomnožilo za 14 kmetov na 10.000 ljudi.

Posli hočejo s kmetov proč! Zakaj? Ker kmečko delo ljudem daje vsakdanjega kruha, a obogatiti človek pri njem ne more, da od leta do leta se kmečko delo manj splačuje, kaj čuda, da ljudje hitijo za boljšim zaslužkom? In propad kmečkega stanu prihaja deloma tudi od tod, da prihajajo ljudje predragi!

Plačilo poslov raste, kmetje jih imeti več ne morejo, ker so predragi, ljudje hitijo v mesto izgubé tam vero in poštenje, doma pa kmetijstvo propada, ker nimamo dosti delavnih ljudi!

Kako to zabraniti? Nekateri ljudje mislijo, da bi se moralo poslom prepovedati, da bi hodili s kmetov naprej. Poslovna prostost (Freizügigkeit), to je vzrok, da nam vsi zbežé. Véasi smo

doma lovili vrane in jim porezavali peroti; a s tem vrana ni postala piška. Zrastejo ji peroti in uide ti kmalu, piška pa ostane pri domu. Da bi poslom s silo jemali prostost, bi izdalo morebiti za par let, a vsled take sile bi se le pomnožilo sovraštvo med posestniki in služabniki in razmerje bilo bi sleje hujše nego je zdaj.

Drugi premodri gospodje, n. pr. tisti nemško-národní Černik, ki je hodil po Rudi, Čajni itd. kmetom-Slovincem praviti, kako jih ima rad, in naši nemškutarji so bili vsled te prijaznosti lisjakove vsi srečni, — tisti godec iz labudske doline, pravi, da se mora ubogim ljudem prepovedati ženitev, potem bodo kmetje dosti poslov imeli. Taki nasveti so, kratko povedano, neumni.

Da se poslovne razmere zboljšajo, moramo si ljubezen poslov pridobiti s tem, da kaj zanje storimo. Kaj gospodje veste, mi bo kmet odgovoril, mar ne storimo dosti za naše ljudi? Koliko jim moramo plače dati, hrana ni nikdar dosti dobra, delati nočejo nič, kaj pa naj storimo z njimi? Dà, dà, prijatelj, poznamo tvoje težnje, res je tako, veliko moraš storiti za svoje posle in jaz ti ne nasvetujem, da bi poslom izkazoval še več dobrote, kakor zdaj, kajti v teh razmerah, ko smo zdaj, bodo hlapci zapili tudi 200 gld. na leto, če jih jim daste, a to kar kmetje za posle storite, storite prav! Nekdaj so v šolo prihajali le kmečki otroci, dandanes mora tja tudi deca tvojih dekel in hlapcev. Stroške plača kmet, in ti stroški znašajo na Koroškem pri 800.000 gld., torej za vsako glavo plačamo skoro do 3 gld.! Toliko se plačuje in dobro bi bilo, ko bi se otroci učili v šoli delavnosti in lepega zadržanja, a v šoli se večinoma učé le lenobe, ljudje pa tega ne spoznajo in v svoji neumnosti voljno nosijo pretežko igo.

Ti kmet danes plačuješ hlapcem 60 do 100 gld., za polovico več, kot pred 30. leti, in ječiš pod tem jarmom, brez da bi si znal pomagati. Hlapec pa zapravi vse; pred 30. leti so si fantje za starost kaj prihranili, danes pa na starost ne misli nikdo. Znižati hlapcem plače ne bodeva več mogla. Saj veš kmet, ko si bil še majhen si nosil majhne hlače, zdaj pa si se drugih privadil. Posli nosijo zdaj velike hlače, veliko plačo, in znižati se ta plača več ne dá, pač pa si morete kmetje drugače pomagati. Ta draga poslovna plača se mora prav porabiti in vi kmetje morate gledati, da bodete na

Voščilo

preč. g. proštu Lovro Serajniku v Tinjah k njegovemu 91. imendanu

dné 10. avgusta 1899. 1.

Prebili v borbi ste za národ mili že eno več kot trikrat trideset napornih, dolgih, trudapolnih let; stoletje skoraj ste vodnik mu bili!

Vpognili niste se nobeni sili!

Ognjeno, kot nekdanj mladeneč vnet, vodili nas ste kot starosta spet, in mi smo vsi za Vami se borili.

Voditelja pozdravlja cela četa,

pozdravlja Vas ves hrabri Korotan, molitev danes k Bogu vré nešteta:

Za boj naš sveti, vragom našim v bran, naj Vam tekó še dolga, srečna leta, da z nami doživite zmage dan!

Radoslav Kušej.

PODLISTEK.

Klobase.

(Spisal Bogdan.)

(Dalje.)

Toda na nebo njegove duše, ki se je bilo za hip zvedrilo, je kmalu zopet vsplaval oblak za oblakom. Odložil je sliko (fotografijo). „Še vedno, tudi zanaprej jo hočem ljubiti? Ne, — nikakor ne! Ne smem več misliti na-njo, moram si iztrgati njeno sliko iz srca. Zeta-reveža Kolenc noče, in vsiljeval se mu ne bom nikdar — nikoli! Zapustil bom rojstno zemljo, pa se preselim na Kranjsko, ali vstopim k železnici.“ — Tako trdni so se mu zdeli ti sklepi, da si je mislil: Če stopi Milica sedaj-le pred me, podam ji roko v slovo — brez tožbá in brez solzâ.

VI.

Gospod župnik je povabil nekaj sosedov-duhovnikov. Kolenca, tajnika in oba učitelja na godovanje. Vsem so teknile dobro napravljene jedi in pristna vinska kapljica jim je razžarila lica ter jim navdušila srca. Marsikdo je počastil z ognjevito napitnico godovnika, marsikatera pesem je zadonela po neveliki, okusno poslikani jedilnici. — Kuharica je prinesla klobase. Dasi so se bili že skoro vsi nasitili s poprej zavžitimi jedili, vendar se nihče ni branil prijetno dišečih klobas. Tajnik si je narezal nekaj koščekov, jih s slastjo povžil, poplaknil grlo s kozarcem vina, potem pa zapel ono „slavno“ pesem o klobasah:

„Klobase, klobase, klobase jemo mi.“

Stanko mu je krepko pomagal; sploh je bil Potokar židane volje, je govoril, pel, se šalil in smejal, kakor bi ga ne bila zadela niti najmanjša nezgoda. Ko potihne petje, se dvigne župnik-godovnik in govori to-le napitnico:

„Prečastiti bratje! Velecenjena gospôda! »Če sam je, pasti mora še junak«. Te besede našega duhovitega pesnika mi pridejo večkrat na misel, kadar pregledujem bojne vrste koroških rodoljubov in vidim, da je duhovski stan v tej borbi tako osamljen, da mu stojé drugi olikanci neredkokrat celo sovražno nasproti. Toda, hvala Bogu, ne vsi. Tudi lepo število posvetnih razumnikov se nam bliža, ali se nam je že pridružilo. V naši sredi je mlad mož, čegar plemenito srce se ni dalo odtrgati od národa; neustrašen stoji v vrstah národnjakov. Nasprotnikom je seveda trn v peti, seobno ker mu je podal Stvarnik dokaj talentov. Pregarjajo ga, ne dajo mu priti do boljšega kruha, in zato se je prisiljen odločil, da bo dal domovini slovo in odšel med srečnejše naše brate. Res je, hudo je, če se moraš boriti za drobtino kruha in ti še te ne privošči, ker ne trobiš v njihov rog. Vendar pozivljem gospoda učitelja Stanka Potokarja, da opusti svojo namero in ostane med nami. Boljša dôba napoči tudi koroškimi Slovincem in tudi njemu. Dvignem čašo in tréim na njegovo zdravje in na to, da ostane tudi zanaprej naš!“

„Živel, živijo, Bog ga živi!“ so klicali župnikovi gostje in trkali s Stankotom.

„Kaj, proč hočete?“ so ga vpraševali.

„Res mi ni mogoče, ostati tukaj. Utegne se mi pripetiti, da me izpodé iz službe, — rajši se jim umaknem prostovoljno.“

Zahtevajte po vseh gostilnah „Mir“!

drugi strani našli nadomestilo za to, kar pri ljudeh zdaj več izplačuje, kakor nekdanj.

Kako tedaj prav porabljeni poslovski plačo? Tako, da ljudem ne dajete vsega denarja v roke, marveč, da jih zavarujete za starost, ali tisti čas, kedar več delati ne bodo mogli.

3. Zavarovanje za starost.

Kolikokrat kmet zavida uradnika, oskrbljenega za vsak slučaj, dokler vsled kakega hudodelstva ob službo ne pride. Kdo pa kaj kmetu daje penzijo? Uradniku plačujete vi kmetje penzijo, ná-se ste pa pozabili. Ná-se pozabili, saj je nam nikdo ne dá, mi morebiti odgovoriš; mislimo že ná-se, a pomaga nam nič. Dá, mislil si dostikrat, a prave uredbe za to kmetje niste imeli, tisto potrebno uredbo si pa hočemo zdaj pripraviti.

Ali je to zavarovanje kaj dobrega? Gotovo smemo upati, da bo upanje na penzijo zadrževalo posle na kmetih. Predno fant gre k vojakom, bo vedel, da se zanj nabira penzija in ko se vrne nazaj, navdajalo ga bo upanje, da bo za starost oskrbljen in rajši bo zopet prijel za vile in cep.

Tisto zavedanje, da je za starost oskrbljen in sicer tem boljše oskrbljen, če je varčen in k penzijskemu fondu še iz lastnega kaj dodá, to zavedanje bo dobro vplivalo na ljudi, da bodo ostali varčni in trezni. Zavarovanja za starost so pa s posli vred potrebni tudi posestniki. Le prerisničen je pregovor, da ena mati vzredi desetero otrok, da pa desetero otrok ne vzdrži ene matere. Zato se javi le prepogostoma žalostna prikazen, da otroci nimajo usmiljenja s starimi, da pa véasi tudi stari s svojimi pravicami veliko nadlogo delajo otrokom. Kolikokrat bi boljše bilo, da bi stariši dali dom sinu, ki je začel z ženskami, in ki se od leta do leta bolj izprijuje, a stariši ne morejo, bojé se lastnega otroka. Poznajo pač pregovor, da se človek ne sme sleči, preden gre spat.

Kako lahko bi se pa to vse uredilo, ko bi si kmet bil popred priskrbel kje kako pokojnino. Tedaj bi ne bilo treba od sina in hčere tirjati obresti, ki jih zaradi ubožstva ne more plačati, marveč oče bi od drugod dobival pokojnino, s katero bi mogel pomagati vzdrževati sinovo družino. Otroci bi bili potem prijazni in ljubeznivi s stariši in ne bi se godilo toliko grehov proti četrti zapovedi, kateri kličejo božjo kazen nad trdosrčne otroke. Kako je pa tedaj ukreniti, da pridemo do tega? Ali imajo kje drugod posli in kmeti že penzijo? Obstojé sicer že davno zavarovalna društva za starost, ali za kmete, posebno pa za kmečke posle, se še ni storilo dosti.

Velika katoliško-nemška društva že leta in leta prigovarjajo kmetom, naj se zavarujejo za starost pri zavarovalnih družtvih. Ljudje bi dobroto zavarovanja spoznali, a težko je spraviti vkup potrebni denar, ker društva iščejo svoj dobiček in vsakdo si misli, rajši dam nekaj v hranilnico, vsaj ves dobiček meni ostane. Čas mine in nazadnje v hranilnico ni nič zanesel in zavaroval se tudi ni.

Treba je društva, ki svojega dobička ne išče. Ali je kje kako tako društvo? Dá, imamo ga! Pred par tedni sklenil je občni zbor francoskih kmečkih združug urediti za združniške zavarovalnico za starost, bolezen in nesreče.

„Če ne storite ničesar, kar bi bilo kaznjivo, vam tudi visoke glave ne morejo do živga,“ ga je tolazil visolas župnik iz sosednje fare.

„Potrpite, bo že boljše. Naši poslanci v državnem zboru se možko potegujejo za naše pravice, — le ostanite,“ mu je prigovarjal mlad kaplan.

„Največ vam je pač škodovala bajka iz 19. stoletja,“ povzame župnik-godovnik. „Ta vam je zadala zadnji udarec.“

„Kakšna bajka?“ vpraša kaplan.

„Ali je niste brali v Šolskem Prijatelju?“

„Nisem naročen nanj.“

„Brezbrižnež!“

„Denar, denar, g. župnik! Meni požró časniki na leto več, kakor vam vaše kure.“

Smehljuje se vstane župnik, stopi k bližnji omari ter vzame ž nje številko Šolskega Prijatelja. „Beri, berite, — meni tudi ni znana,“ je klicalo več navzočnikov.

Župnik si natakne očala in prične brati:

„Bajka iz 19. stoletja. Mirno, srečno in zadovoljno so živele živali in zveri po raznih avstrijskih kronovinah. Očetovsko jim je vladal volk, ki ni imel tekmeča med zverinami. Za svoje bivališče si je izvolil češke šume, od onod pa je pošiljal svoje ukaze celo na Dunaj. Volkova beseda je bila odločilna, on je dajal postave, kaznoval upornike, razsojeval pravico. Kar se pridri gori iz mrzle Poljske medved in pritaca doli do dunajskega gozda. Kako oblastno se je vedel kosmatinec! Svojevoljno, ne da bi pršal volka, je odstranil dosedanje zakone, izdal nove in stiskal volku zvesto udane zveri. Ko volk sliši in izvé, kdo hoče gospodovati in vreči njega s prestola, razvname mu

Kakšen bi pa bil uspeh takega zavarovanja? Vspseh se dá tako izračunati: Kdor plača v zavarovalnico na leto 10 gld., dobi, če je začel vplačevati z 18. leti, 79 gld. v 55. letu, 127 v 60., 218 v 65.

„20. „ 71 „ „ „ 115 „ 197 „
 „25. „ 54 „ „ „ 88 „ 152 „
 „30. „ 39 „ „ „ 66 „ 116 „

to se pravi, če je z 18. letom začel vplačevati, in hoče penzijo imeti začenši od 60. leta, bo od 60. naprej do svoje smrti dobival vsako leto lepo svôto 127 gld. pokojnine; če je začel vplačevati še le s 30. letom, dobival bo le 66 gld.

Deset goldinarjev na leto pa kmalu kak kmet, dá, lahko rečemo vsakteri hlapec zmore. Kdor deset goldinarjev ne zmore, naj vplačuje po pet, ali po tri in če s 60. leti po 30 ali 40 gld. na leto dobiva, mu bo tudi to v veliko pomoč. Kdor pa pred omenjenim letom obnemore, dobi pokojnino, kolikor je njegovemu vplačilu primerno. Od hranilnic se zavarovalni zavodi po tem najbolj odlikujejo, da vlagatelj vlog vzdigniti ne more; tudi svoje pravice nikomur ne more prodati in nikdo mu pokojnine rubiti ne sme. Ud takega zavoda lahko vsakdo postane, posebno pa bo treba za to stvar vzbuditi zanimanje naših gospodinj. Štediti morajo gospodinje, one znajo po vinarjih več nabrati, kakor mož, ki sprejema desetake. Posebno pa je treba matere opozoriti, da za svoje otroke najlepše poskrbé, če jim dajo v mladosti kako zalogo, ki jih bo vzdrževala v starosti. Kajti pri teh zavarovalnicah se zavarovalna svôta plača lahko naenkrat in ko bi véasi kak boter pri krstu zavarovaln dete s 100 goldinarji, bil bi otrok za svojo starost lepo oskrbljen. Seve, da nekateri ljudje mislijo, saj 60. leta ne doživim. Ljudje smo pač čudni: kedar nam kdo pove, da bomo umrli, mislimo da doživimo bogsivé koliko let, če nam pa kdo nasvetuje: zavaruj se, zopet mislimo, da 50 ali 60 let ne bomo delali. Zato bo reč res tako dolgo nekoliko težavna, da bodo prvi starci začeli dobivati pokojnino; pozneje bo ložje, ko bodo drugi videli, kako dobro deluje taka uredba. A človek ima pamet in mora spoznati, da starost vsekako na nas vse pride, če popred ne bomo umrli. Zato je treba za starost skrbeti, kakor skrbimo za zimo, predno pride. Saj tudi zdaj marljivi kmet skrbi za starost. Denar se nosi v hranilnico, a žalibog skopušni hudič se je že marsikomus vsedel na vrat, in več ko ima nekateri človek, bolj se boji, da bi mu premoženje v starosti ne pošlo. Ima denar in ne upa ga rabiti, nazadnje ga še le smrt razdeli smejočim se dedičem. Če imas pa letno pokojnino, se ti pomankanja nikdar ni treba bati! Če bi doživel Metuzalemovih let, ne dejalo bi nič, zavarovalnica ti plačuje pokojnino do smrti. Kmetje, na noge tedaj! Sejte ob pravem času seme, od katerega imamo v bodočnosti kaj pričakovati. Ne pričakujte od plačanih uradnikov nič, da pa priskrbite si sami potrebne uredbe, da ne boste zaostajali za napredkom. Kar spoznavajo kje drugod za dobro, tudi mi ne bomo zametavali, marveč pogumno bomo nastopili napredna pota, in ako Bog dá, bomo uravnali kmečko in poslovsko zavarovalnico še letos in sicer v naši lepi zadrugi za podjunsko dolino. Kako bomo vse to uredili, si lahko vsakdo že zdaj misli, natančneje bomo več razložili ob svojem času, ko bo izgotovljen dotični opravljeni red. Do tedaj

srd ponosno dušo in sklene napovedati tekmeču medvedu dvoboj. Toda — kje naj dobi »sekundanta« (pričo dvoboja)?! Nobena zver, nobena žival si ni upala iti na volkovi strani proti močnemu medvedu. Vse so bile prepričane, da bo zdrobil kosmatinec volku vse kosti. Le miš je priskakljala in dejala volku: »Veste kaj, stric, drobna stvar sem sicer, pa se vendar ne bojim stati na vaši strani, ker vem, da so z vami bogovi in sreča junaška? — Volka je pač iznenadila ta ponudba, vendar jo je vsprejel, ker ni vedel, kje bi dobil boljšega »sekundanta«. Pridejo na kraj bojišča. Dvoboj se prične. Medved dvigne tace, da bi pobil nasprotnika na tla, a volk gibčno zgrabi medveda za tace in mu zasadi vanjo ostre in močne zobe, da kosmatinec zaječi in omahne na tla. Lisjak, katerega so vzeli seboj kot zdravnika, pristopi, preišče rano in pové, da je medved nezmožen za nadaljnje bojevanje. Položé ranjenca na mehko ležišče, volk se približa in medved mu podá zdravo tace v znak sprave. Presenečene in vznemirjene so bile vse živali; vse se je čudilo, da je podlegel orjaški medved. Le miš je veselo tekala poleg volka, — korakati ni mogla ž njim — in povabila ga je, naj jo obišče v njenem stanovanju. Hvalježni volk ji je rad ustregel in je govoril mnogobrojno zbranim miškam lep govor, navdušujoč jih k skupnemu odporu proti medvedu in vsakomur, ki bi hotel kaliti mir, in k vzajemnemu delovanju za domovino. Miške so mu evileč pritrjevale. Ko je medved okrevaj, je bil za vsako delo nezmožen. Polastila se ga je huda otožnost in bolehal je vedno. Moral je stopiti v pokoj. Volk je zopet neomejeno vladal in vse živali so trepetale pred njim, boječ

ostanite kmetje nam zvesti in ne dajte se vjemati v tisto past za dolgorepe podgane, ki jo Velikovčani nastavlja liberalcem. V. Podgorc.

XIV. velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda na Vrhniki, dné 3. avg. 1899. l.

Letošnji občni zbor naše družbe sv. Cirila in Metoda je bil ob ogromni udeležbi v četrtek dné 3. avg. na prijazni Vrhniki. V sredo zvečer je napravilo trgovinsko pevsko društvo pri „Zvezdi“ v Ljubljani veselico. Večina udeležencev je šla na Vrhniko po novi železnici v četrtek zjutraj. Na kolodvoru se je vršil slovesni sprejem. Pozdravljali so: župan G. Jelovšek, dekan Gantar in gospa dr. Maroltova; odzdravljaj je prvemstnik Tomaž Zupan. Drugi sprejem je bil pred čitalnico kjer je govorila gđ. Lenarčičeva. Sprevod je spremljala domžalska godba. Trg je bil z zastavami bogato okrašen.

Ob 9. uri je bila pri sv. Trojici sv. maša, katero je daroval dekan Gantar. Po sv. maši so domače gospé in gospodičine pogostile skupščinarje na prijaznem griču.

Zborovanje se je vršilo v lepi dvorani „Katoliškega doma“. Zborovanje je otvoril predsednik T. Zupan z daljšim nagovorom, v katerem je poudarjal zlasti potrebo sloge. — O delovanju družbe v minulem letu je obširno poročal glavni tajnik A. Žlogar.

Najprej govori na splošno o stanju in delovanju družbe. Pristopilo je več novih pokroviteljev. Ustanovile so se tri nove podružnice in je sedaj skupaj 140, in sicer 29 moških, 31 ženskih in 80 mešanih; pokroviteljev šteje družba 244. V teh je 12.074 oglešenih članov. Družba vzdržuje ali podpira 18 šolskih zavodov, v katerih se vzgaja v krščanskem, narodnem in avstrijskem duhu okoli 2000 slovenskih otrok. Žalostno je pač, da koncem 19. stoletja Slovenci za svoje otroke nimajo niti dovolj ljudskih šol in da si morajo v obmejnih krajih sami z velikimi žrtvami vzdržavati šolske zavode, tako v Trstu, Gorici, Velikovcu, Mariboru itd. Kakor morská kača se vije vprašanje glede slovenske ljudske šole v Trstu. (Klici: To je ravnopravnost! Žalostno!)

Na jesen bode družba odprla na Muti na Štajerskem ob jezikovni meji novo slovensko ljudsko šolo pod vodstvom č. šolskih sester. — Družba pa izvršuje svoj blagi namen tudi z raznimi knjigami, katere razdeljuje mej šolsko mladino. Tako je minolo leto izdal tri jubilejne spise in je samo g. Zupana lične knjižice razdelila 25.000 izvodov. Razdelila je družba 1904 šolske knjige in nad 5000 drugih. Da pa more družba vršiti svoje težavno nalogo, podpirali so jo poleg podružnic razni dobrotniki z izdatnimi prispevki, osobito nekateri narodni trgovci (vžigalci, milo itd.). Akad. društvo „Šumadija“ v Pragi je priredila koncert, katerega čisti dohodek v znesku 1200 K je gospa Gabrijela Preisova poslala za šole na Koroškem. Naj bi ta ljubezen do slovenske mladine, navdušenost za dobro in plemenito stvar ne ponehala, temveč gorela v vseh slovenskih srcih in konečno nas vendar privedla do zmage. (Živahni dobro-klici.)

se njegovega maščevanja. Le miš je živela veselo pod pokroviteljstvom in v prijateljstvu volka.

„Dobro, izvrstno!“ so klicali gostje, nekateri so ploskali, drugi so vstali s sedežev in čestitali Stankotu. Tudi Kolencu je tako ugajala ta bajka, da se ji je prav iz srca smejal, je ni mogel prehvaliti ter dopovedal svojemu sosedu-tajniku: „Pasja nogica, to je pa dobro pogodil!“

„Kaj ne da, g. župan,“ odgovori tajnik. „Sploh se danes izvrstno zabavamo. In jedila, — drugo boljše od drugega! Te klobase, kaj? Ali si morete misliti slastnejših?“

„Per punktum, sočne so bile, pa za moj okus so pač najboljše take, v katerih ni prav nič sladkorja.“

„In ravno v teh ga ni bilo ne koščeka.“

„Pasja nogica, slabo poznate. Jaz dobro vem, da ga dene župnikova kuharica vedno zraven. Ona je doma iz Vipave in tam imajo to navado.“

„Vem, da je Vipavka, pa danes se vam je vendar samo zdelo, da so klobase sladke.“

„Per punktum“, se je razvnel Kolenc, in prepričan bi se bil nadaljeval, da niso pristopili nekateri gostje, ki so se hoteli posloviti. Kolenc in tajnik sta vstala, se klanjala odhajajočim gospodom in jima podajala roko. Ko so odhajali župnikovi sosedje in se živo razgovarjali posebno z godovnikom, sestala sta se tajnik in Stanko sama. Začela sta se pogovarjati in videti je bilo, da govorita o važni stvari, o kateri ne sme vsak vedeti. Tajnik je dopovedal nekaj učitelju, ta pa je majal z glavo in parkrat zamahnil z roko. Predno sta stopila narazen, je dejal tajnik: „Jaz bom vse poskusil.“ Stanko pa mu je odvrnil: „Kakor mislite, — pomagalo pa ne bo. Glejte, da se ne sprete!“ (Dalje sledi.)

Prvomesnik na to pozivlje zborovalce, da v znak sožalja za pokojnimi podporniki družbe vstanejo, kar se zgodi.

Blagajnik A. Koblar poroča o denarnem stanju za leto 1898. Dohodkov je bilo: Doneski podružnic 6437 gld. 23 kr., pokroviteljstva 925 gld., podpora sl. deželnega zbora kranjskega 1000 gld., podpora sl. občinskega sveta ljubljanskega 500 gld., darila 37. slov. hranilnic in posojilnic 925 gld., razni darovi 1475 gld. 3 kr., jubilejski darovi 243 gld. 75 kr., darovi Mohorjanov 26 gld. 10 kr., iz nabiralnikov 115 gld. 93 kr., časniki so nabrali 3010 gld. 77 kr., od vžigalic 600 gld., od kave 300 gld., volila 2165 gld. 15 kr., obresti od naložene glavnice 92 gld. 81 kr., za prodane knjige 555 gld. 43 kr., posojila 25.800 gld., skupaj 44.172 gld. 30 kr.

Stroški so iznašali: Šola v Trstu 5551 gld. 87 kr., šolsko poslopje v Trstu 1915 gld. 29 kr., šolska vrteca v Rojanu in na Greti 1906 gld. 52 kr., šolstvo na Goriškem 2710 gld., šolski vrtec v Mariboru 807 gld. 56 kr., šolski vrtec v Celju 490 gld., šola v Velikovcu 1784 gld. 50 kr., podpore in nagrade 495 gld., knjige, tiskovine in učila 2045 gld. 30 kr., stanarina 120 gld., razni stroški 184 gld. 49 kr., pristojbine od Drčarjeve zapuščine 782 gld. 70 kr., vplačilo v Vrečkovo zapuščino 6949 gld. 20 kr., za zgradbo velikovške šole 15.500 gld., obresti od dolgov 561 gld. 83 kr., skupaj 41.804 gld. 26 kr.

Preostanka je bilo 2368 gld. 4 kr. — Blagajnik obširneje poroča o sedanjem denarnem stanju družbe, ki se je znatno zboljšalo po Vrečkovi zapuščini v Gradcu. — Na predlog nadzornika O. Dolenc se račun odobri.

Na to se je vršila volitev odbornikov. Z vsklikom so bili zopet izvoljeni dosedanji predsednik Tomo Zupan ter staro nadzorništvo in razsodništvo. Burna pa je bila volitev treh odbornikov. Po nepotrebnem burna! Pred volitvijo je bil namreč obširen razgovor, se-li naj zopet izvoli dosedanji blagajnik A. Koblar, ali ne. Za so govorili: Fr. Treiber, dr. Medved, J. Rozman, dr. Opeka in J. Stemberger, proti: Resman, dr. Kušar in dr. Marolt. Konečno se je volilo po listkih, a mnogo navzočih zastopnikov ni volilo. Izvoljena sta stara odbornika Ivan Hribar ter Luka Svetec in namesto Koblarja ravnatelj Iv. Šubic.

Po zboru je bil banket na čitalniščnem vrtu. Za zabavo je skrbel pridna domžalska godba. Napitnice so govorili: predsednik Tomo Zupan, župan Jelovšek, notar Svetec, dekan Gantar, dr. Marolt, dr. Medved in učitelj Kamušičič.

Z željo končamo: Naj v družbo ne prodré strankarstvo, ker za velike naše potrebe potrebujemo močne družbe!

Spoznajmo svoje slabosti!

(Konec.)

Skupaj smo! Stari slovenski kmetje niso imeli osemletne šole — sveto pismo bilo je njih šola. In ker je bilo to branje slovensko, ostalo jim je v spominu; ker kar od srca pride, k srcu gre. Kar pa pride od nemškutarških ali nemško-narodnih ust, ne more najti pota v slovensko krščansko srcé! A naši kmetje, zbegani po krivih prerokih in sladkih besedah, dostikrat ne vedó, kaj naj začnejo: manjka jim stanovitosti in odločnosti — ker ne berejo in zato ne vidijo in ne morejo vedeti, kaj nameravajo z njimi storiti gospodje, katerim je naša mladina v pouk izročena s tem, da jim priporočajo „nemški se učiti“ — „ni vam mogoče gospodarsko obstati, če nemški ne znate“.

A skušnja nas uči, da mnogo gospodarjev ki nemški znajo, pride ob dom. Kateri so najboljši gospodarji? Stari! in to zato, ker živijo, kakor so kmetje nekdaž živeli, namreč trezno in priprosto! Znanje nemščine je koristno, a pred gospodarsko smrtjo ne obvaruje ne nas in ne — Nemcev. Vprašam tudi: koliko naše odrasle mladine pa zna nemški? Odgovor: „Toliko, kakor kar je zna slovenski!“ in pri tem ostanem. Nobeden Nemeec se ne more učiti slovenski, če popred nemški ne zna, in noben Slovenec nemški, če popred slovenski ne zna. In take šole hočemo mi in postavno pravico imamo do njih! Da se moramo na slovenskem Koroškem za nje boriti — mnogoletno boriti, kriva je naša neodločnost in nestanovitnost v narodnih zadevah. Ko bi tirjali vsi odločno, stanovitno, nepremakljivo naše pravice, bi jih tudi imeli; a mi imamo to napako, da z ognjem stvar začnemo in — v vodo vržemo. Na mnogih krajih se jih še tirjati ne upajo iz same narodne nepremišljenosti, lenobe in bojazni. Ko bi se začelo n. pr. pri Francozih ali Turkih v ljudskih šolah nemško poučevati, vzdignil bi se cel narod zoper tak protinatorni pouk; mi koroški Slovenci pa mirno gledamo, kako se nam naši otroci v šolah ponemčujejo, podivju-

jejo in potrapajo. Ali imamo res vodo namesto krvi v naših žilah? Ganimo se! Stanovitni ostanimo! Tirjajmo odločno, kar je našega, in ne nehajmo, dokler ne zmagamo; pravica je naša! Spomnimo in ravnajmo se po besedah: „Tvrđ bodi, neizprosni, mož jeklen, kedar treba braniti pravice národu svojemu“; žena pa mu bodi trdnjava, katera mu daja stanovitnost in užiga pogum — in zmagali bomo.

Franoj.

Velika nesreča na železnici blizu Rikarjevasi.

Grozna nesreča zadela je v noči od nedelje na pondeljek dné 31. julija ponočni brzovlak na progi južne železnice Celovec-Maribor. Vlak, ki je bil prenapolnjen, se je odpeljal iz Celovca s 16. minutami zamude. Vzrok tej zamudi je bil osebni vlak, ki je imel priti 10 minut pred brzovlakom v Celovec, a se je po krivdi strojevodje zakasnil za 20 minut. Nekterekrti se je pripetilo, da je omenjeni osebni vlak vozil kar naprej mimo različnih postaj in moral potem peljati ljudi, ki so imeli na dotičnih postajah izstopiti, zopet na postajo nazaj. Ker se je to zgodilo večkrat, so bili ljudje toli razburjeni, da so se v Vrbi pri postajevodju pritožili, na kar je moral strojevodja, ki je celi stroj veliko preveč razbelil in menda ni bil popolnoma pri jasnem razumu, se umakniti. Od tam je neki drugi izprašani kurjač ta vlak, ki je postal osodepoln za brzovlak, pripeljal brez vsake ovire do Celovca. Na ta način je nastala zamuda pri brzovlak. Omeniti se mora, da so bili ljudje, ki so se vozili s prvim osebnim vlakom, tako razburjeni, da so v Vrbi izstopili in počakali rajši na brzovlak, ki je imel priti takoj za njim.

Nesreča.

Zakasneni brzovlak pripeljal se je srečno skozi Celovec in mimo Grabštanja čez dravski most. Naenkrat pa slišijo potovalci v njem grozen pok in potem krik in vik iz različnih vozov. Vse luči so ugasnile, vozovi so trkali ob vozove in se med seboj razbili. Nastal je grozen strah, vpitje in stokanje, osobito ker se v popolni temi nikdo ni zavedal, kaj da se je zgodilo. Oni, ki niso bili prizadeti, še slutiti niso, kakšna grozna nesreča da se je pripetila. Tudi cela okolica do jutra ni vedela ničesar o veliki neizgodi. — S koliko silo da so treščili vozovi eden v drugega, razsoditi se dá najbolje iz tega, da se je pok slišal celo na dve uri daleč v okolico. Rodoljub S. iz Opač je pripovedoval nekoliko dnij potem nekemu gospodu v Celovcu naslednje: „Jaz sem tisto noč stražil na dvorišču, ker je hišni pes že dve noči zaporedoma bil jako nemiren. Mislim sem, da se kdo po noči vlačil okolu moje hiše s slabimi nameni. Okolu polnoči se vlečem v travo in čakam, od katere strani da se bo ponočnjak prikazal, kar začujem, da drda brzovlak od Grabštanja doli proti Rikarjevasi. Natanjko sem razložil, ker je bilo vse na okolu jako mirno, ko se je brzovlak vozil čez dravski most, naenkrat pa začujem grozen pok in šunder, naposled pa dolgotrajno žvižganje vlakovega stroja. Na to je nastala splošna tihota in ker tudi vožnje vlaka ni bilo več čuti, se me je polotil strah in sem takoj mislil, da se je na železnici morala pripetiti velika nesreča. Drugo jutro sem se, žal, prepričal, da je bilo moje domnevanje opravičeno.“ — Iz tega se dá jasno posneti, s kako silo da so morali železniški vozovi butniti drug ob drugega, ko se je pok tako daleč in razločno čul. Popolnoma razdrobljeni vozovi so o grozni sili na lici nesreče o tem tudi dovolj jasno pričali.

Omenjeni brzovlak je vozil ravno na precej močnem ovinku onstran dravskega mostu proti postaji Rikarjavas z vso hitrostjo in pri tem skočil iz tira. Vzroki neizgode navajajo se različni. Gotovo je vlak vozil prehitro čez tako nevaren ovinek, to pa vsled svoje zamude do Celovca. Ker svoje hitrosti ni mogel koj brzdati, ker se s prva strojevodja tudi sam nesreče morda zavedal ni, se je celi vlak pretgal v štiri kose. Vlekla sta ga dva stroja in štel je štirinajst vagonov, o katerih trdijo zvedenci, da so bili jako slabo spovršeni. Trije vagoni so padli čez 8 metrov visok nasip in se popolnoma razbili. Jeden voz III. razreda je padel na voz I. razreda, katerega je popolnoma pokrnil, in so morali gorenjega razbiti, da so mogli rešiti potnike v vozu I. razreda. Ker se je nesreča dogodila po noči in se je imelo le malo bakelj na razpolaganje, niso uslužbenci železnice v prvem trenutku niti vedeli prav, kaj se je zgodilo. Ko se je vlak utrgal, je bil sunek tako močan, da so vsi potniki popadali na tla in nastal je velik strah. Nad dvajset oseb je bilo težko in lahko ranjenih; izmed težko ranjenih sta dva umrla. Sodi se, da je skočil najprej iz tira tender, t. j. voz s premogom tik za strojem, ki je bil nakljen na drugi stroj; prava nesreča pa da je nastala še le kakih sto metrov naprej.

Prva pomoč.

V Celovcu se je izvedelo o neizgodi kmalu po polunoči. Razburjenost bila je velikanska. Na vseh potih okrog kolodvora stale so prestrašene množice ljudi. Prvi pomožni vlak odšel je iz Celovca ob dveh po noči na mesto neizgode. V njem je došlo ponesrečencem na pomoč večje število celovških zdravnikov. K sreči so se nahajali tudi v ponesrečenem vlaklu samem nekateri zdravniki, od katerih so dobili nesrečniki najprvo uteho. A njih delo je bilo težavno, ker ni bilo nobene luči. Pomagali so si z nekaterimi smolenimi bakljami in z žveplenkami, s katerimi so svetili v vozove, iz katerih se je slišal vedno večji krik in stok, in iz katerih so pri oknih vun vlekli ranjence na plano. Iste so za silo obvezali in potem položili ali na mehko travo ali pa v spalni voz, ki je ostal k sreči čisto nepoškodovan in katerega so ondotni potovalci drage volje prepustili ranjencem. Ker je manjkalo blaga za obvezo, je več potovalcev radovoljno trgalo srajce iz teles, da so vsaj za prvo potrebo pomogli nesrečnikom. Pri vsej tej veliki nesreči godili so se pa tudi čudeži. V jednom vozu vozili so se trije častniki, ki so s silnim sunkom bili vrženi iz voza tako, da so odleteli vun na travo, ne da bi bili kaj poškodovani; neki kmet pa je spal v vozu tako trdno, da ni ničesar vedel o nesreči, dokler ga niso drugi zbudili. Nepoškodovani potniki so tolažili ranjence in delili pomoč. Zlasti ženske so bile zelo prestrašene ter tolažbe potrebne, kajti nekatero so se vedle, kakor če bi bile postale besne.

Ko je ob pol treh po noči naznanil strel iz farnega stolpa celovškega požarni brambi nesrečo na železnici, je bila ista hitro na nogah ter se odpeljala takoj z večjim številom mestnih zdravnikov z drugim pomožnim vlakom na lice mesta. Grozna, srce pretresujoča slika odprla se je pred očmi došlecev.

Ponesrečenci.

Večina vozov bila je razmetana poleg popolnoma zverženega tira, deloma prekucenjenih, deloma po konci stoječih; na desno v jarku ležala sta dva vozova (I. in III. razreda) popolnoma razbita in eden v drugega zarit, na levi pa je vrglo en voz raz dvanajst metrov visoki nasip v globočino. Ta je bil razun železnih koles razdrobljen na drobne kose. V tem vozu bilo je 38 oseb, kakor se pripoveduje, med njimi ena mati z malim otrokom, katerim pa se na čudovit način ni ničesar zgodilo. Težke poškodbe dobili so potovalci onih vozov, ki so se prekucnili na drugo stran nasipa, kjer je vrglo dva voza s tako silo 4 metre globoko ob rob do nasipa segajočega drevja, da je eden v drugem obtičal. Tukaj je krojač za uradniške uniforme južne železnice, imenom Neček, tičal od 1. ure po noči do 8. ure zjutraj z nogami med vagonoma in še le po napornem delu in največjem trudu so ga mogli iz tega nesrečnega položaja osvoboditi. Bil je do zadnjega trenutka pri zavesti. Ko so ga položili na nosilnice, je navzlic vsej zdravniški pomoči kmalu izdihnil svojo dušo. Tukaj je našel svojo smrt tudi jako nadarjen in zmožen uradnik južne železnice, Julij Walis. Velik kos lesa mu je zadnji del telesa tako silno razmesaril, da je med groznimi mukami umrl. Bil je tako onesposobljen, da bi ga ne bilo mogoče spoznati, da ni imel vizitnic pri sebi, po katerih se je zvedelo, kdo da je ta nesrečnik.

Kakor smo že omenili, je največ truda stala osvoboditev krojača južne železnice, Nečeka. Revez vozil se je v drugem razredu, pri padcu voza pa ga je vrglo v voz tretjega razreda in ga tako uskrnilo, da se je moralo na njegovi rešitvi delati do 8. ure dopoludne. On je govoril in prosil vode, levo oko mu je bilo izbito in mu viselo na obrazu, desno je mogel še gibati. Desna noga bila je zgoraj, leva do kolena prosta in navzlic vsemu trudu ga ni bilo mogoče takoj rešiti. Delalo se je najprej z vintami, a brezuspešno. Konečno se je posrečilo dobiti nekod eno žago in staro sekiro, s katero so prebili vrli požarni brambovci cela tla in železno streho drugega voza. A tudi sedaj še ni bil rešen; še le po dolgem in napornem delu, ko so razbili še traverze, je bil nesrečnež prost. Prosil je s povzdignjenimi rokami za pomoč. Ko so ga izvlekli iz njegovih groznih oklepov, je še živel, a ko so ga položili na nosilnice, je nehal dihati. Raztrgali so mu obleko iz telesa in poskusili z umetnim dihanjem. Več zdravnikov bilo je neumorno pri delu. Srce je še bilo, ali navzlic dve uri trajajočim poskusom, ga zopet oživiti, so ga morali položiti že kot mrliča v vlak, ki je prišel proti 10. uri v Celovec.

Razun teh nesrečnih žrtev bili so še naslednji nevarno ranjeni: Karol Visokomecky, c. kr. računski preglednik v trgovinskem ministerstvu; Pölleritzer Franc, tajnik južne železnice na Dunaju; Šindler Karol, hišni posestnik na Dunaju; Schwammer Anton, uslužbenec državne železnice na Dunaju; Borner Karol, kavarnar v Ašbach-u; Radolf Josip, c. kr. strokovni učitelj v Borovljah; Šindler Ida, soproga pristava južne železnice na Dunaju;

dr. Herman vitez Feistmantel, dvorni in sodnijski odvetnik na Dunaju, in Ignacij Wagner, zasebni uradnik na Dunaju. — Vsi ti težko poškodovani prepeljali so se na posebnem pomožnem vlaku pod nadzorstvom mestnega zdravnika dr. Schmidta v Celovec, kjer jih je prevzela bolnišnica v varno oskrbo.

Lahko poškodovani so: Matej Habetswallner, gostilničar na Dunaju; Baron Helldorff in sin celovškega okrajnega glavarja, Mac Nevin ml., c. in kr. poročnik, ki je dobil dve luknji v glavo, baron Helldorff pa poškodbe na hrbtenici; Emil Layterer, računski oficijal na Dunaju; Oton Konrad, bančni uradnik v Budapešti; Andrej Albreht, mizar v Velikovecu; Oskar Šulce in Herman Mankiewicz, trgovca iz Berolina; Franc Kolarič, deželni blagajniški oficijal v Gradcu; Gustav Metzner, telefonski montér na Dunaju, in Ludovik Stupaher, nadinženér.

Rešilno delo.

Nesreča na brzovlaku postala bi bila lahko še mnogo hujša. Ponesrečenci pripovedujejo, da je nastala neposredno po hudem poku grobna tišina. Vsled strahu ni mogel noben spregovoriti. Še le po daljšem času slišali so se glasni klici na pomoč; nepoškodovani potovalci so zapustili deloma prekucnjene vozove, med tem ko se je slišalo iz jarka ihtenje in stokanje težko poškodovanih. K sreči je došla kmalu zdravniška pomoč in vsi zdravniki zaslužijo odkrito pohvalo, ne zaslužijo pa je inženjerji južne železnice, ki spočetka niti roke niso ganili pri rešilnem delu, niti cele akcije vodili, ampak prepuščali vse pomožnim silam. — Čudno je tudi, da ni nikdo vzdramil ljudij iz okolice, ki bi bili v tako veliki sili gotovo prišli vsi radi na pomoč z vsem svojim orodjem. Tudi je obžalovanja vredno, da ni nikdo poklical kamenskega župnika, da bi bili imeli umirajoči vsaj duševno tolažbo. Le enemu podelil je slučajno navzoči duhovnik že zjutraj odvezo pod pogojem. Oprostiti jih more nekoliko na tej zamudi le veliko razburjenje, ki se je polastilo vseh navzočih, da sami niso vedeli, kaj je najprej in najbolj potrebno.

Občno pohvalo pri rešilnem delu zaslužili so si poleg vrlih požarnih bramborcev največ tudi železniški sprevodniki, ki so vozili s ponesrečenim vlakom in katerim se na čudovit način ničesar pripetilo ni. S pogumom in hitrostjo so se dotičniki poprijeli dela takoj, kakor hitro so se zavedeli velike nesreče. Hiteli so v preobrnjene vozove, večkrat v veliki nevarnosti za svoje lastno življenje, ter pomagali ponesrečencem in do smrti prestrašenim potovalcem iz mučnega položaja. In ko se jim je konečno za to pomoč od potnikov hotela nakazati nagrada, so isto odločno odklonili ter izjavili, da so storili le svojo dolžnost, za katero jim ne gre nikako plačilo. Tudi zdravnikom so radovoljno pomagali pri prenašanju in obvezovanju ranjencev.

Po nezgodih.

Sledeče dni si je veliko število ljudij iz mesta in dežele ogledalo kraj nesreče, in vsi so se čudili grozni sliki, ki so jo zrl. Močni železni tir bil je zveržen kot žica, zdrobljeni vozovi na levi in desni so pričali o velikosti nesreče. Kar je od vlaka še ostalo, ležalo je vse zmešano poleg tira, popolnoma po koncu in nepoškodovan stal je spalni voz. Ljudem, ki so bili v njem, se ni ničesar zgodilo. Kjer so skočili vozovi iz tira, zarila so se kolesa globoko v zemljo železničnega nasipa ter so vse razdrila. Opozarjalo se je pri ogledovanju mesta nesreče posebno na razne trohnele trame, ki so najbrže tudi nekaj pripomogli k silni katastrofi. Zabavljalo se je, kolikor možno, čez vodstvo južne železnice in to po vsej pravici. Naj bode že vzrok grozni nesreči ta ali oni, istina je, da pri tej železnici dostikrat ni vse tako v redu, kakor bi moralo biti, in da je pisatelj tega poročila sam in z njim mnogo drugih enkrat naletel na popolnoma pijano službeno osebje pri ravno tem ponočnem brzovlaku, in le sreča je bila, da smo se takrat vozili le iz Špitala ob Dravi do Celovca. Bilo je vse v takem neredu, da je vlak hotel na raznih postajah večkrat že odpeljati, ko so še ljudje lezli v vozove, in se tudi v resnici nekaterekrat pomaknil precejšnje črto naprej. Le sreči je bilo pripisovati, da se ni takrat zgodila večja nezgoda. Isti vlak se je moral v postaji Špital dvakrat ustaviti, ker še niso bili vsi ljudje v vozovih in je potem vozil tako predrzno naglo, da se je vse gugalo in smo vsi bili v največjem strahu. Boga smo hvallili za srečen prihod, ko smo na celovškem kolo-dvoru zapuščali železnične vozove. Neodpustno je torej od nadzornega osebja, da prepusti srečo ali nesrečo tolikih družin takemu brezvestnemu strojevodju ali sprevodniku in nima pri tako odgovornem podjetju bolj paznih očíj. Četudi je železnica postavna zavezana povrniti ponesrečencem ali njih ostalim družinam vse, kar jim po taki nesreči na zaslužku uide (v tem slučaju bo plačala nad 200.000 goldinarjev), vendar s tem še ni povsem zadostila stvari, kajti kdo pa povrne grozne smrtne muke nesrečnežev in solze njih zaostalih, ki se jokajo

morda po očetu in možu, ki je tako grozno ter po nedolžnem trpel in končal svoje življenje? Zraven pa trpi tudi zaupanje do naše dežele, v kateri se dogaja zdaj ena nesreča za drugo. Merodajni krogi naj gledajo na to, da se ne bode vsled takih nezgod pretočilo preveč solz vdov in sirot in da ne bode trpel vsled nemarnosti odgovornega osebja korist in ugled lepe naše dežele. Sodnija pa, ki bode imela sedaj to zadevo preiskovati, naj strogo postopa in naj dotičnike, ki so te grozne nesreče bodi si na ta ali drug način krivi, zaslužno kaznuje. K—j.

Dopisi prijateljev.

Iz Podpece. (Spomin na dan 31. julija 1899. leta.) Z veseljem sem bral v „Miru“ vabilo k shodu slovenskih posojilnic na dan 31. jul. t. l. Veselil sem se tega dneva, kajti prepričan sem bil, da bom slišal na tem shodu veliko koristnega in poučljivega, kar meri na razvoj naših posojilnic; prepričan sem pa tudi bil, da se bom snedel na tem preimenitnem shodu z velmoži, ki se bojo zbrali iz vseh delov slovenskega Koročana, ki so vneti za blagor in napredek našega milega, od vseh strani po krivičnem teptanega in zaničevanega národa. Zaradi tega sem pa nagovoril še več mož, ki imajo pri naši posojilnici opravka, da so se podali z menoj v Celovec. — A osoda nam ta dan ni bila mila. Že na kolodvoru v Pliberku smo slišali o strašanski železniški nesreči, ki se je blizu Rikarjevasi pripetila. A pogum nam vendar ni upadel, odpeljali smo se brez obotavljanja proti Celovecu, kamor smo prišli namesto ob 1. uri šele ob 5. uri popoldne (ker smo namreč morali na licu nesreče prestopiti). Ne bom popisal cenjenim „Mirovim“ bralcem, kako je izgledalo na mestu nesreče, to bo storilo spretnejše pero. Ker smo, kakor sem rekel, prišli šele ob 5. uri v Celovec, smo seve glavno zborovanje zamudili in k vsej tej nezgodi se nam še naznani, da danes ne vozi več nobeden vlak na spodnjo stran. Tako smo bili prisiljeni prenočiti v Celovecu. No pa nobena nesreča brez sreče! Doživeli smo namreč to noč v Celovecu nekaj takšnega, o čemur bi jaz s svojo priprosto kmečko pametjo mislil, da se zgoditi ne more. Česar namreč naša siva Peca še ni videla, česar naše temne gore še niso doživele, to se je zgodilo to noč pred našimi očmi; to smo morali sami doživeti in skoraj bi mogel človek s farizejem v sv. pismu reči: „Hvala Bogu, da nismo gorjanci takšni, kakoršni so mestjani“. — Strmeli smo, ko smo videli, kako se je pomikala cela mestna sodrga (pomešana z ljudmi, ki se med olikance štejejo) po glavnih ulicah in trgih; kako je demonstrirala zoper vladu, kako je žvižgala in kričala: „Thun naj pogine; smrt farjem; pogin Slovincem.“ Strmeli smo in rekli: „Kako je to mogoče, da se more v mestu kaj takšnega zgoditi, morejo poklicani krogi kaj takšnega mirno pripustiti?“ Kje je bila to noč policija? Kje so bili orožniki, ki v vsaki majhni vasi fante, ako se po svoji navadi kratkočasijo, ako juhckajo in pojò, zasači in jih dá zapreti? Kje so bili to noč varuhi reda in postave? — S studom smo se obrnili od te druhali ter smo se podali v bližnjo gostilno, kjer smo v veseli družbi nekatere ure preživeli. — Od tam se še podamo v neko kavarno, kjer bi jo pa bili skoraj stekli. Komaj, ko smo se namreč mirno vsedli k nekeji mizi, prihrumi nekoliko še mlekozobnih mladeničev za nami, kateri, ko slišijo nas slovenski govoriti, začnejo, hujskajoči nas, razžaljive pesmi peti in nas na vse načine izzivati. Ker zaradi tega kmalu odidemo, nas zaostala družba zasmehuje in zaničljivo za nami „hajla“ in laja. — Z gnjevom v srcu smo se odpeljali drugi dan proti domu.

Iz Libelič. (Nova maša.) Dne 30. julija obhajali smo v naši župniji redko slavnost. Zadela nas je namreč čast, da smo spremili prvokrat pred oltar svojega rojaka g. Jerneja Pšeničnika. Slavnost se je vršila kolikor mogoče slovesno. Cela vas bila je bogato ovenčana, razobesile so se tudi mnoge zastave itd. Pridigoval je domači župnik in dek. upravitelj č. g. Iv. Držanič. Zelo vro nam je orisal veliko važnost duhovskega stanu in spoštovanje do njega. Slovesnosti se je udeležilo 5 duhovnikov in zelo mnogo ljudstva iz domače in sosednih župnij. Krasne napitnice smo slišali pri obedu in med drugimi tudi nismo pozabili naše šolske družbe sv. Cirila in Metoda, za katero je nabrala gospodičina Micika Edelmanova nad 25 kron. Gotovo ostané vsem Libeličanom ta dan v blagem spominu. D.

Od sv. Križa pri Črnečah. (Nova in zlata sv. maša.) Ljudje, ki so se vozili v soboto 22. jul. od Celovca proti Dravbergu ali narobe, so začudeni gledali zastave, ki so vihrale na stolpu prijazne cerkve sv. Križa. Že popoldne so pokali topiči, da se je tresel skoraj hrib. Vse je bilo veselo, in zakaj ne? Saj se je imela tam vršiti drugi dan ena največjih slavnostij katoliške cerkve,

nova sv. maša. Č. g. Šimen Mikeln je tu, tik svoje rojstne hiše, prvokrat daroval Najvišjemu daritev nove zaveze. — Cerkev, že itak ena najlepših na Koroškem, je bila krasno, a tudi okusno olupšana. Ravno med cerkvijo in farovžem se je vzdigoval mogočen slavolok z napisom: „Pozdravljen novomašnik!“ — Vsa v cvetju pa je bila rojstna hiša novomašnika. Peveci — bogoslovci, ki so od vseh vetrov prileteli počastit svojega sošolca, so mu napravili izvrstno podoknico, in kaj milo so se čule slovenske pesmi, ki so donele v tiho noč. Nazadnje so začeli metati celó rakete in žgali umeten ogenj, ki se je videl daleč po sosednjih dolinah. Drugi dan, res „dan, ki ga je Gospod priredil“, je bilo na vse zgodaj že vse po koncu, saj je tudi največjega zaspanca moral vzbuditi gromoviti pok topičev. Čeravno se je svečanost začela še le ob 9. uri, je bila cerkev že ob sedmih skoraj polna. Ko smo šli v cerkev, bilo se je bati za življenje, toliko je bilo ljudstva, ki je hotelo videti novomašnika (primicijanta) in čuti pridigarja. V izvrstno sestavljenem govoru je č. g. provizor J. Sporn kazal novomašniku novo pot, pot dušnega pastirja, ki mora za ljudstvo živeti, moliti, delati in trpeti. — Po dokončanem opravilu je sledilo kosilo, pri katerem je napitnica sledila napitnici, pesem pesmi. — Še ni bila ta svečanost čisto dokončana, obhajali smo v isti cerkvi drugo, namreč zlato mašo. V sredo zvečer so prišli č. g. Jožef Kokic iz Štebna nad Šmihelom, da bi v tej fari, kjer so bili 19 let dušni pastir, obhajali petdesetletnico svojega mašništva. Čeravno se je slavnost prepozno zvedela, je vendar prišlo v četrtek 27. jul. dosti ljudij, posebno nekdanjih šolarjev, zlatomašnika počastit k častnemu dnevu. Po sv. maši zbrali smo se zopet v hiši č. g. Mikeln in pri sledečem kosilu glasilo se je zopet dosti napitnic zlatomašniku in novomašniku na čast. Mi pa kličemo danes še enkrat obema: Na mnogaja leta! C.

Iz Koprivne. (Slavljenje naših svetnikov.) Tudi gorjanci vemo hvalo onim, ki so prvi v domačem jeziku oznanjevali v slovenskih deželah veselo oznanilo — evangelij in prižgali našim pradedom svetlo luč krščanstva. V slavo sv. Cirila in Metoda so verni kmetje na vseh straneh užgali krese, tudi topiči so pokali in z ene strani se je čulo petje. Na Ovšovi ni bilo mogoče netiti, ker góri ni lesa, a za drugo leto je obljubila hiša, ki je doma letos zanetila sedem svetlih kresov, tudi na vrhu Ovšove zažgati ogenj, ki se bo daleč po dolini svetil. God sv. Mohorja in sv. Cirila in Metoda smo praznovali tudi v cerkvi.

Iz Ziljske Bistrice. (Podružničen shod.) Obletni shod podružnice sv. Cirila in Metoda za spodnjo slovensko Ziljsko dolino in župnijo „Vrata“, ki je bil dne 16. julija v Zahomcu pri Rihtiku, nas je vnovič potrdil v boju za našo slovensko in katoliško stvar. Pa nam tudi ni bilo žal, da smo prišli, ker marsikaj poučljivega smo slišali in tudi koristnega za naše čase (akoravno smo tudi marsikaterih zavednih Slovincov pogrešali, kar bi ne smelo biti). Ko je bil vse došle ude in prijatelje naše podružnice prisrčno pozdravil naš dolgoletni in jako delavni predsednik g. Jožef Katnik in s tem zborovanje otvoril, poročal je o delovanju naše podružnice v l. 1898. č. g. župnik na Vratih, M. Krejčič kot tajnik in ob enem se zahvaljeval vsem udom in prijateljem za njih požrtvovalnost. V svojem daljšem izvrstnem govoru je nas navduševal za slovensko šolo, v kateri se naj uči tudi nemščina. Da bi vendar že enkrat prišel čas, ko se bodo naši možje s tako srčnostjo potegnili za slovensko šolo, da bi jo tudi dobili! Dokler nimamo slovenske šole, smo še vedno v nevarnosti, da nas nemškutarija pohrusta. Posebno lepo je nam priporočal zaradi tega družbo sv. Cirila in Metoda, ter nas spodbujal, da jo radi podpiramo, ker le z njeno pomočjo se nam ustanovijo slovenske šole, ter ves denar gré le naši mladini v prid. Torej trdni ostanimo v boju, če tudi se nasprotniki nad nami srdijo. — Za prvim govornikom je nastopil č. g. Vojteh Krejčič, župnik v Gorjah, ter nam z živimi besedami in ginljivimi primerami slikal ljubezen do matere in do materinega jezika. Naučimo se toraj popolnoma najprej materne besede, potem potrebnih znanostij, in konečno tudi za silo nemškega in laškega jezika, kakor ravno okolnosti in potrebe zahtevajo, da nas ne bodo potem zamogli pomenečiti ali poitaljančiti. — Č. g. Jan. Warmut, župnik na Ziljski Bistrici, je razlagal v jedrnatih besedah naše geslo: „Vse za vero, dom, cesarja.“ — Č. g. F. Havliček, župnik v Čačah, nas je konečno prav lepo poučil in dokazal, da je le tedaj naš obstanek gotov, ako mi Slovenci ljubezen do materinega jezika tudi v dejanju pokažemo. S tem se bodemo ubranili, da ne bodo se tujei in nemškutarji med nami širili kot krčmarji in kramarji, bogatili in našim otrokom pote do blagostanja zapirali. — Med govori so nas vedrile lepe slovenske pesmi, in nazadnje je bila tudi igra, katera je posebno ugajala, ker so jo igralci predstavljali s posebno vnemo. Prisrčna hvala marljivim pevcem

in igralcem, kakor tudi posebno vsem udeležencem iz župnije Vrata, katerih tudi dolga pot ni ustrašila, da so nas posebno letos tako mnogoštevilno obiskali. Drugo leto gotovo, in sicer hitro po veliki noči, — je naša želja in prošnja — naj se snidemo zopet in sicer tudi vsi letos zaostali Slovenci, kakor tudi še mnogo drugih slovenskih prijateljev.

Novičar.

Na Koroškem.

(Cesar na Koroškem.) Sedaj je določeno, da pride cesar prihodnji mesec k vojaškim vajam na Koroško. Iz Išla se poda koncem avgusta k velikim vajam na Češko, potem na Dunaj in dne 15. septembra pride v Celovec, kjer ostane tri dni pri vajah 3. in 14. kora. Celovec se že pripravljaja na sprejem.

(Shod koroških posojilnic.) Nesreča, ki se je dne 31. julija dogodila na železnici pri Rikarjavasi, nam je motila tudi II. shod slovenskih koroških posojilnic. Mnogo udeležencev in govornikov je namreč dospelo v Celovec šele ob 6. uri zvečer, namesto ob 1. uri popoldne. Iz Celja so prišli gg. Miha Vošnjak, dr. Iv. Dečko in revizor Jošt, iz Krškega g. Iv. Lapajne. Vsem gospodom bodi i na tem mestu izrečena hvala za njih trud. Natančneje poročilo objavimo prihodnjic; za danes omenimo le, da se je volil odbor, ki bode imel skrbeti za tesnejšo združitev koroških posojilnic. V ta odbor so se izvolili gg. dr. V. Janežič, Val. Podgorc, dr. Kraut in Jož. Rozman.

(Nemškonalijalni izgredi v Celovcu.) Nemškim rogoviležem-obstrukcionistom ne zadoštuje, da so v državnem zboru zaustavili vsako delo, oni hočejo tudi ljudstvo zapeljati naravnost do ustaje in revolucije. Z grdimi izgredi po ulicah hočejo ustrašiti vlado. Taki izgredi so sedaj na dnevnom redu po raznih mestih, na čelu je zopet bil Celovec. Nemški nacionalci uprizarjajo hrupne demonstracije zoper novi davek na sladkor. Zoper povišanje plač uradnikom niso demonstrirali! — Dne 31. m. m. je sklical posl. Dobernik Celovčane na shod „pri Zvonu“, da naj ugovarjajo novim davkom, § 14. in pogodbi z Ogersko. Shod je bil dobro obiskan. Zavoljo napadov poslanca dr. A. Lemisch-a na vlado je bil shod razpuščen. Po shodu je prišlo do velikega krika in izgredov. Vsa ta komedija pa je bila dogovorjena ter umetno napravljena! Ze jutraj se je govorilo, da bodo poslanci govorili tako, da bo shod razpuščen in da bodo potem „hajlali“ po mestu. Pri tem so se pobratili rudeči socialdemokratje in črno-rdečežolti nacionalci! Trume ljudstva, nemško-nacionalni „gospodje“ in rdeči delavci, moški in ženske, staro in mlado, in vsa fakinaža, kar je Celovec le premore, — vse se je vlačilo oni večer po celovških ulicah, „hajlalo“, pelo vzajemno „das Lied der Arbeit“, „die Wacht am Rhein“, in kričalo: „nieder mit den Pf...!“ „nieder mit die (!! Windischen“ itd. itd. Čuli so se klici, ki so morali človeku kar pretresti srce, da si se vprašal: Kam še pridemo, ako se bo vse to mirno gledalo! Pri Jožefovi tiskarni so pobili več oken in dalje kričali pred škofovo hišo, duhovnim semeniščem, korarsko hišo in tudi našim Mohorjevim domom. Policija je ta večer zopet pokazala svojo obnemoglost! Zgodilo se ni nikomur nič, vključ tolikim izgredom niso zaprli nikogar! Pobita okna je plačal magistrat in s tem priznal, da je gospoda na rotovžu sama odgovorna za vse, kar se je zgodilo. Gospod Dobernik pa naj le nikar ni ponosen na uspeh svojega shoda! Še sam zna okusiti sad svoje hujskarije. Kdor je videl izgrede onega večera in kdor si je ohranil še kaj poštenja, more zato najti le krepek: Fej! Opozarjamo tudi na dopis „Iz Podpece“.

(Za Celovec — Beljak.) Ker ima Celovec svoj „Bismarckring“, mora imeti Beljak svojo „Bismarckgasse“. Krstili so gori šolske ulice za velikim nemškim bogom! Sedaj je pa beljaško nemško zelje zabeljeno! Dobro naj jim tekne!

(Duhovske zadeve.) Na župnijo Jezersko je prezentovan č. g. Jan. Lubej, župnik v Slov. Šmihelu; na župnijo Naborjet pa č. g. Fran Holec, kanonik v Velikoven. — Umrli je dne 30. julija v Gradcu č. g. Henrik Binder, bivši župnik pri sv. Valburgi. — Duhovne vaje za duhovnike so v Marijanišču od 7. do 11. t. m. Udeležuje se jih 64 duhovnikov.

(Osebnice.) Nastavljeni so za podučitelje: P. Kulnig v Tinjah; R. Menzin v St. Kancijanah; A. Martinjak v Ovbrah; J. Possnigg na Želinjah.

(Potres.) V soboto dne 5. t. m. ob 1/4 8. uri jutraj čutili smo po Koroškem precej močan potresen sunek, ki se je četrta ure pozneje še ponovil. Po nekod je napravil na hišah razpokline in vzbudil precej strahú. Iz Medgorja se nam o tem po-

roča: Danes 5. avgusta jutraj 3 minute čez 1/4 na 8. uro smo čutili 5 sekund trajajoč, pa močan potres s podzemljskim gromom, katerega so čuli tudi na prostem. Moja hiša se je močno tresla. Pes je ušel iz prvega nadstropja ves prestrašen v spodnjo vežo, gledal nazaj in lajal. — Ravno 15 minut pozneje, ob 7. uri in 33 minut, je prišel drugi sunek, 2 sekundi trajajoč, pa tudi močan, od severa proti jugu. Čutili so ga tudi vsi ljudje.

(Lovec ustrelil kmeta.) Grof Turnov lovec Fl. Stern iz Železne Kaple je ustrelil dne 23. julija, kakor pravijo brez povoda, kmeta Fr. Pogorelnika iz Solčave. Ta zapusti ženo s 5 neprekrbljenimi otroci. Natančneje poročilo nam je obljubljeno.

(Nezgode.) Dne 29. julija se je na Mangartu ponesrečil dunajski učitelj Julij Hentschel, ki je šel na goro brez vodnika. Rešili so ga pravočasno, ker so čuli njegove klice na pomoč. Poškodovan se je na glavi. — Strela je udarila dne 25. julija v Rožičev hlev na Obirskem. Hlev je pogorel, hišo so rešili. — Na Lepi pri Železni Kapli je pogorela Keberjeva bajta. 70-letni Jak. Bukovnik se je v goreči bajti tako opek, da je kmalu na to umrl. — V Poberčah pri Pokrčah je padel 4letni Pernučev otrok v potok in utonil. — V Blatogradu je utonil 17letni pomočnik Mat. Weis. — Pri Mostiču je vlak povozil hlapeca Kassl-a. — V Vrbskem jezeru je utonila 12letna čevljarjeva hči J. Tenk.

(Drobiž.) V Zgornjem Rožu merijo železnico. Kdaj jo bodo zidali — vedó bogovi! — „Bauerntag“ bode dne 20. avgusta v Žabnicah pri Pufiču. Če bo takšen, kakeršen je bil v Čajni, potem bauernbundarji nanj ne smejo biti ponosni! — Podružnica „schulvereina“ v Pliberku je zopet oživela. „Kaj pa je tebe treba bilo?“

Po drugih slovenskih deželah.

(Čehi na Slovenskem.) Kakor smo že omenili, napravili so češki dijaki te dni skupen izlet na Slovensko ter obiščejo razna mesta. Iz Prage se je odpeljalo 100 dijakov in 40 drugih oseb. Slovenci češke brate srčno vsprejemajo. V Celji, kamor so prišli Čehi 9. t. m., so se jih nemčurji branili z vso „nemško“ silo. Zabraniti so jim hoteli vstop v mesto in prirediti izgrede. V St. Mihelu pri Leobnu in po nekaterih drugih postajah so jih Nemci napadali s psokami. V Beljaku so jih sprejeli s pesmijo „die Wacht am Rhein“. Čehi so bili mirni in so prezirali predrzne nemške napadavalce. To so pravi šušmarji in barabe, ti nemški „kulturonošci“ (?).

(Iz Slov. Gradca.) Pravi trinog Slovencev tega okraja je bil vodja okr. glavarstva Zoff. Z nezasišanim postopanjem je zatiral Slovence, dokler mu niso pokazali, da tako ne sme naprej. „Domovina“ poroča: „Slovenjegraški paša se je vendar spodtaknil pri vratolomnem skakanju čez pravice in enakopravnost Slovencev. Odvzeto mu je vodstvo okrajnega glavarstva v Slov. Gradcu ter pride k politični ekspozituri (podružnici) v Konjice, kjer mu bodo perutnice močno pristrizene.“ — Iz tega se razvidi, da naši štajerski bratje dobro razumejo otresti se takih turških paš in bi bilo priporočljivo, iti k njim v šolo, da bi tudi mi nekaterim takim gospodom na Koroškem enako posvetili, ker niso nič boljši in ne zaslužijo družega, nego da bi jim vlada dala prej ko mogoče že davno zasluženi „Laufpass“.

(Slavnosti in shodi.) Dne 9., 10. in 11. sept. bo v Ljubljani slovesno blagoslovljenje novega „Mestnega Doma“ in shod deželnih gasilnih društev. — Pevsko društvo „Ratitovec“ v Selci pri Škofji Loki ima dne 13. t. m. blagoslovljenje nove društvene zastave. — V Konjicah bodo dne 15. t. m. slovesno otvorili novo čitalnico. Dobro!

(Požar na Jesenicah.) Poroča se nam: Dne 4. t. m. zvečer ob 6. uri zanetil je 7-letni domači deček Enstrle na očetovem hlevu z užigalicami. Hiša je pogorela do cela. Zraven gorečega, šele pred enim mesecem izgotovljenega hleva, je bilo kakih 8 zelo nakupičenih hiš, a vendar se je ogenj omejil samo na gorečo hišo. Jeseniška požarna bramba bila je v petih minutah na licu mesta, in kmalu za njo tovarniška požarna bramba. Cevi so bile 500 metrov daleč v Savo napeljane. Hvala Bogu, da ni bilo nikakega vetra.

(Drobne novice.) V Zagorju na Pivki je treščilo dne 21. julija v stajo ovac ondotnega župana M. Faturja ter ubilo 43 glav. — Na Reki se je dne 2. t. m. peljalo 5 pomorskih vojakov s čolnom na vojno ladijo. Čoln je na morju začel zajemati vodo ter se pogreznil. Dva vojaka sta se rešila, trije so utonili. — Duhovne vaje za učiteljice bodo v Ljubljani od 3. do 7. sept.

Križem sveta.

(Občinski svetnik — tepen.) V Gradcu je sklical dne 27. m. m. občinski svetnik Feichtinger volilni shod. Prišli pa se socialni demokratje, pod vodstvom Resela, izrekli Feichtingerju nezaupanje,

ter ga do krvavega s palicami nabili. Tako se godi koncem prosvitljenega 19. stoletja, kjer so — Nemci med seboj!

(Državni zbor) bode baje sklican meseca septembra; tako vsaj poročajo nekateri listi. Demonstracije zoper § 14. in vlado se nadaljujejo. Na mnogih krajih je prišlo do velikih izgredov in populčnih pretepov. V Solnogradu je bilo pri tem ranjenih več ljudi. Izgredniki so streljali na orožnike.

(Plemeniti ruski car.) Ruski car je pomilostil vse dijake, ki so bili radi raznih izgredov izločeni od nadaljnjih študij. — Doslej se je v ruski Poljski poljski jezik v šolah učil na podlagi ruščine. To je sedaj car odpravil, poljščina se bode poučevala s poljskimi slovniciami.

(Lastnega otroka je umoril) neki kmet na Galiskem. Na sejmu je prodal kravo za 50 gld. ter je, ko je domu prišel, petdesetak ženi izročil. Za prvi trenutek položila je žena petdesetak na okno poleg svojega petletnega otroka. Otrok pa ni imel nič nujnejšega opravka, kakor da je bankovec na drobne koščke raztrgal. Oče to ugledavši, se je toliko razjezil, da je s sekiro otroku glavo precepil. Mati je vsled tega groznega prizora tisti hip vsled kapi umrla; morilec pa je šel pod streho ter se obesil. Grozno!

(Slovaški trpini na Ogerskem) so sklicali pred kratkim velik shod ter sklenili zahtevati: razširjenje volilne pravice, tajne volitve, varovanje društvenih pravic, odpravo vsiljivega civilnega zakona in prepoved brezvestva. Mažarska vlada je tem skromnim zahtevam s tem odgovorila, da je novo osnovano izobraževalno društvo „Matico slovaško“ razpustila ter društveno premoženje — pograbila. — Istočasno je višji stolni sodnik zborovanje Slovkov v O-Tura prepovedal, ker mu je eden govornikov (župnik Rulik) znan — panslavist (?). To Vam je „svoboda“, kakoršna je mogoča samo na Ogerskem, in kakoršno hočejo nemški „liberalni“ nacionalci vpeljati tudi nasproti avstrijskim Slovanom.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Kotmaroves in okolico napravi v nedeljo dne 20. avgusta 1899. l., ob 1/4 4. uri popoldne, v Kramarjevi gostilni v Hodišah svoj zbor po sledečem dnevnem redu: 1. Pozdrav predsednika. 2. Slučajni govori in nasveti. 3. Sprejem in vpisovanje udov. Po zborovanju: Petje in prosta zabava. — Prijazno vabi vse ude in prijatelje te družbe k obilni udeležbi načelnistvo.

Tržne cene v Celovcu

dne 3. avgusta.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	9	45	6	81
rž	4	45	5	56
ječmen	3	50	4	37
oves	2	53	3	16
hejda	4	11	5	14
turšica (sirk)	3	65	4	56
pšeno (kaša)	7	60	9	50
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	05	5	93
deteljino seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po 1 gld. 80 kr. do 2 gld. 10 kr., kisle 1 gld. 20 kr. do 1 gld. 80 kr., slama po 1 gld. 20 kr. do 1 gld. 60 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 72 kr. do 76 kr. kila maslo in puter po 1 gld. do 1 gld. 10 kr. — Vprežne vole plačujejo mesarji po 118 do 143 gld.

Današnja številka obsega šest strani.

Naznanila.

Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu sprejme za

pomožnega delavca

v službo čvrstega, krepkega in poštenega neoženjenega fanta, ki je od vojaščine prost in je zmožen slovenskega in nemškega jezika. Plača po dogovoru. Na pismene ponudbe se ne bode oziralo.

„Izborna kuharica in v vseh strokah gospodarstva izurjena gospodinja išče službo v kakem župnišču z večjim gospodarstvom katero bi nastopila s 15. avgustom.“

Ponudbe sprejema upravništvo „Mira“.

Služba cerkovnika in organista

je za oddati na Žihpolji poleg Celovca. Prošnje na farni urad Žihpolje.

Razglas.

Cerkveni stavbeni odbor v Kotljah oddá po licitaciji dné 14. avgusta t. l. ob 2. uri popoludne v farovžu v Kotljah sledeča dela po proračunu:

- tesarsko delo za 1506 gld. 54 kr.
- zidarsko delo za 1504 gld. 87 kr.
- ključarsko in kleparsko delo za 469 gld. 22 kr.

d) krovarsko delo za 436 gld. 85 kr.
Načrti, proračun in stavbinski pogoji ogledajo se lahko pri župnijskem uradu v Kotljah.

Cerkveni stavbeni odbor v Kotljah.

Lenart Kuhar s. r., načelnik.

Proda se v Borovljah hiša

s staro **prodajalnico** in s stalnimi **odjemalci**, blizu nove sole. Več pové **Ana Müller, Borovlje št. 45. na Koroškem.**

Izjava.

Jaz **Lovrenc Lassnig** izjavljam s tem, da so vse govornice, katere sem jaz čez gospoda **Augusta Paara**, obrtnega opravnika v Globasnici, raznesel, neresnične in da je vse, kar sem čez gospoda Paara napačnega govoril, neutemeljeno. Prekličem torej vse govornice grde besede popolnoma in ga prosim javno za odpusčenje.

+ **Lovrenc Lassnig.**

Matija Planko

v Celovcu, Salmstrasse št. 6.

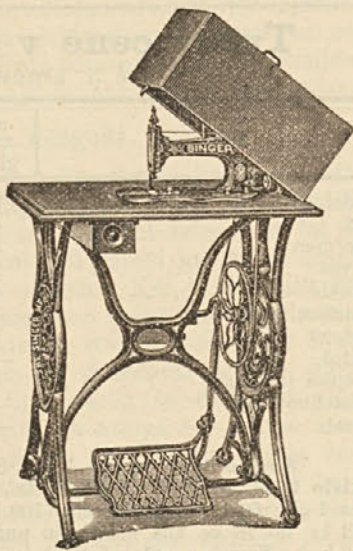
priloga svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

najboljših vrst črevljarjem, krojačem in šiviljam po najnižjih cenah ter je prodaja tudi na obroke. — Dalje ima v zalogi vedno na izbiro

železne blagajnice

raznih velikostij, varne proti ognju in tatovom. — V svoji delavnici popravlja po nizki ceni vsako vrstne šivalne stroje in kolesa.

Umetnijski zavod

za

slikarije na steklo.

B. Škarda

v Brnu.

Odlikovan osemkrat s prvimi darili.

Poseben zavod

za slikana cerkvena okna v vsakem slogu in vsaki izpeljavi.

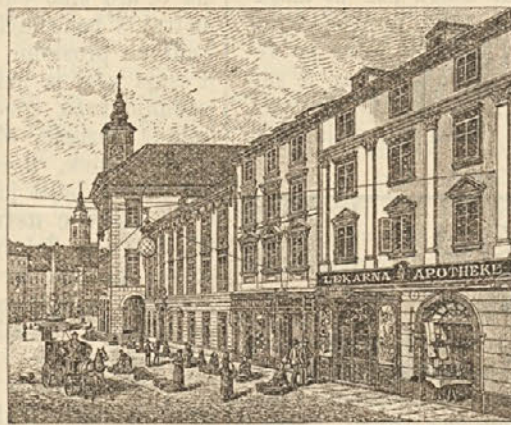
Ceniki, proračuni, načrti in osnutki, kakor vsi strokovnjaški nasveti zastonj.

Lekarna

Trnkóczy

v Ljubljani (Kranjsko)

priloga naslednja, že mnogo let z dobrim uspehom preskušena doktor pl. Trnkóczy-jeva zdravila:

Pogled na Glavni trg in na lekarno Trnkóczy-jevo v Ljubljani.

Za varéne gospodinje, dojenčke, otroke, nervozne, ozdravljence, malokrvne, bledične, za vsakega bolnika, sploh za vsakega se priloga namesto brezmočne, dražljive kave in ruskega čaja doktor pl. Trnkóczy-ja **kakavov sladni čaj** kot tečno, krepilno, zdravo, najboljšo in najcenejšo redilno sredstvo. Zamotek (1/4 kile vsebine) 20 kr., 14 zamotkov samo 2 gld. 25 kr.

Nadalje se priloga: Doktor pl. Trnkóczy-ja želodečne kapljice. Dobro sredstvo za želodec. Steklenica 20 kr., tucat 2 gld.

Kroglice, odvajalne, želodec čisteče. Škatlja 21 kr., šest škatelj 1 gld. 5 kr. **Pocukrane kroglice.** Škatlja 40 kr., tri škatlje 1 gld.

Prsni, pljučni in kašljav sok ali zeliščni sirup, z lahko raztvorljivim vapnenim železom prirejen, utiša kašelj, raztvorja sliz, ublažuje bol in kašelj, vzbuja tek in tvori krv. — Steklenica 56 kr., pol tucata 2 gld. 50 kr.

Varstvena znamka.

Drgnilni ali protinski cvet (Gichtgeist) priloga je kot bol utešujoče, pomirjujoče drgnjenje v križu, rokah in nogah, kot novo poživljajoče drgnjenje po dolgi hoji in težkem delu. — Steklenica 50 kr., šest steklenic 2 gld. 25 kr.

Marija-Zell. Varstv. znamka.

Tinktura za kurja očesa,

preskušeno sredstvo zoper bolesta kurja očesa, bradavice, kraste, roženico, žulje in ozeblino. Ima to veliko prednost, da je s priloženim čopičem treba samo namazati bolno mesto. — Steklenica 40 kr., šest steklenic 1 gld. 75 kr.

Ker je vedna skrb p. n. ekonomov, kmetovalcev, živinorejcev itd. obrnjena na ohranitev zdrave in krepke živine, opozarjamo iste posebno na naše doktor Trnkóczy-jeve redilne preparate za živino.

Doktor pl. Trnkóczy-ja

živinski redilni prašek za notranjo rabo pri kravah, volih in konjih. Ze skoro 50 let z najboljšim uspehom v rabi, kedar živina noče žreti in da se zboljša mleko. — Zamotek z rabilnim navodom 50 kr., pet zamotkov samo 2 gld.

Praščičji krmilni in redilni prašek. Varstveno in dijetlično sredstvo za praščiče. Za notranjo rabo, za tvorbo mesa in masti. — Zamotek 25 kr., pet zamotkov samo 1 gld.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikoriij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, ki Vam bode gotovo ugajal, to je iz čiste cikorijske in sladove tvarine napravljena domača „Kava“ in „Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda“.

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri: **Iv. Jebačinu** v Ljubljani.

Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Za porabo sadja. Za pridelovanje vina.

Stiskalnice za sadni mošt za grozdno vino

s stalno delujočim dvojnimi tiskalom in uravnavo stiskanja „Herkules“. Jamčimo za najvišjo zmoglost, do 20 odstotkov višjo, kakor pri vseh drugih stiskalnicah.

Sadni in grozdni mlini. Stroji za obiranje sadja.

Popolne naprave za pridelovanje mošta, stalne in za prevažanje. Stiskalnice in mlini za pridelovanje sadnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, lupilce in rezalnice, najnovejše samodejne patent-brizgalnice za grozdje in rastline „Syphonia“, izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši, najbolj izvrstni in priznani najbolj sestavi

PH. MAYFARTH & Comp.

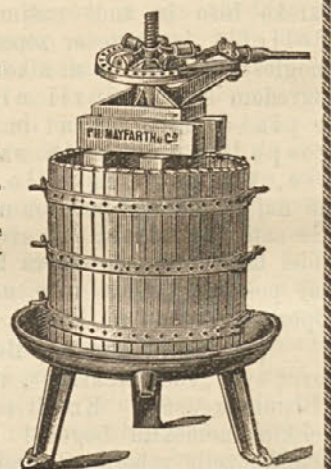
c. kr. izključlj. privilegirana

tovarna poljedelskih strojev, livarna in plavž na par.

Dunaj, II. Taborstrasse št. 71.

Obdarovani z nad 390 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširni ceniki in mnoga priznalna pisma se delijo zastonj. — Zastopniki in prekupci strojev se iščejo.

vseh nadomestkov za kavo ima zjamčeno

pristna Oelz-ova kava

odlično mesto. Zato se po svojih izjemno izvrstnih lastnostih hitro vpeljuje kot prijateljica res dobre kuhinje.

Samo pristna:

v rudečih zavojih z belimi trakovi.